

Visoki varijetet u jezikoslovnim časopisima

Jugovac, Diana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:960297>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Odsjek za kroatistiku

DIANA JUGOVAC

Visoki varijetet u jezikoslovnim časopisima

Završni rad

Pula, rujan 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Odsjek za kroatistiku

DIANA JUGOVAC

Visoki varijetet u jezikoslovnim časopisima

Završni rad

JMBG: 0303086200

Studijski smjer: Hrvatski jezik i književnost

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Kroatistika

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Blaženka Martinović

Pula, rujan 2021.

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Metodologija rada	2
3. Znanstveni stil	4
4. Visoki i niski varijetet	4
5. Gramatička razina visokoga varijeteta	5
5.1. Ispadanje dentala ispred afrikata.....	6
5.2. Proširivanje u genitivu množine.....	8
5.3 Deklinacija brojeva.....	9
5.4. Navesci u genitivu, dativu i lokativu jednine.....	10
5.5. Položaj enklitike u rečenici.....	13
6. Pravopisna razina visokoga varijeteta	14
6.1. Sastavljeno i nesastavljeno pisanje riječi.....	15
6.2. Negacija glagola.....	16
6.3. Pisanje <i>je/e</i> iza pokrivenoga <i>r</i>	18
6.4. Deklinacija pokrata.....	19
6.5. Pisanje brojeva riječima ili brojkom.....	20
7. Sinteza rezultata	22
8. Zaključak	24
Literatura	25
Izvori i korpus	26
Sažetak	30
Summary	31

1. Uvod

Predmet je proučavanja ovoga završnoga rada visoki varijetet u jezikoslovnim časopisima. U jezikoslovnim časopisima očekujemo da se propisani standard potpuno slijedi pa ćemo to i provjeriti komparativno analizirajući novije članke prema značajkama visokoga varijeteta.

Kalogjera, koji je u nas prvi put opisivao varijetetnost, navodi da se iz originalnoga Fergusonova opisa visokoga i niskoga varijeteta za hrvatski standardni jezik može zaključiti ovo: visoki se varijetet može usvojiti isključivo obrazovanjem, on se upotrebljava u većini pisanih tekstova i u formalnome govoru. U svakodnevnome govoru visoki se varijetet ne upotrebljava zbog toga što bi djelovao *neprirodno* (Kalogjera 2009: 553).

U ovome radu usmjerit ćemo se prema obilježjima visokoga varijeteta na gramatičkoj i pravopisnoj razini. U značajkama gramatičke i pravopisne razine postoje dvostrukosti već u pravopisima i gramatikama pa istražujemo koja je od dvostrukosti prevagnula u užoj akademskoj zajednici od koje se očekuje uporaba „strože norme”.

Na gramatičkoj razini istraživat ćemo: ispadanje dentala ispred afrikata; proširivanje u G mn. imenica; deklinaciju brojeva; pojavu navezaka u pridjevsko-zamjениčkoj sklonidbi i položaj enklitike u rečenici. Na pravopisnoj ćemo razini istraživati: sastavljeno i nesastavljeno pisanje riječi, u vezi s tim i negaciju glagola *htjeti*; pisanje *je/e* iza pokrivenoga *r*, deklinaciju pokrata i pisanje brojeva. Značajke ćemo visokoga varijeteta analizirati u časopisima koji su klasificirani kao A1 u izborima za zvanje te onima kojima je različito mjesto izlaženja (Zagreb, Osijek, Rijeka, Split), i to redom: *Jezik, Jezikoslovlje, Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Fluminensia* i u *Zborniku radova Filozofskoga fakulteta u Splitu*.

Cilj je ovoga rada u jezikoslovnim časopisima *Jezik, Jezikoslovlje, Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Fluminensia* i u *Zborniku radova Filozofskog fakulteta u Splitu* uočiti obilježja visokoga varijeteta, otkriti koje od dviju ili više mogućnosti određeni časopisi odabiru te na taj način utvrditi koji je priručnik aktualniji i zastupljeniji u praksi (u akademskome diskursu)

2. Metodologija rada

Istraživanje visokoga varijeteta proveli smo komparativnom analizom priručnika te ekscerpiranjem primjera iz časopisa *Jezik, Jezikoslovlje, Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Fluminensia* i u *Zborniku radova Filozofskog fakulteta u Splitu*. U radu će se objasniti svako pravilo i nakon toga predstaviti istraživanje.

Časopis *Jezik* izlazi od rujna 1952. smatra se našim najstarijim jezikoslovnim časopisom i objavljuje radove iz područja suvremenoga hrvatskoga standardnog jezika. Časopis objavljuje Hrvatsko filološko društvo. Časopis *Jezikoslovlje* izlazi od 1998. jedan je od vodećih jezikoslovnih časopisa i u njemu su obrađeni također radovi iz područja filologije. Časopis objavljuje Filozofski fakultet u Osijeku. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* objavljuju znanstvene i stručne radove vezane uz područje jezikoslovlja. Časopis počinje izlaziti 1986. godine. Od 39. broja časopis mijenja svoj naziv. Časopis objavljuje Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. *Fluminensia* je časopis koji se bazira na filološkim istraživanjima. Godine 1989. prvi ga put objavljuje Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu* objavljuje znanstvene i stručne članke. Časopis izlazi od 2008. godine i objavljuje radove na hrvatskome, engleskom i talijanskom jeziku. Časopis izdaje Filozofski fakultet u Splitu.

U svim jezikoslovnim časopisima istražuju se članci iz 2018. godine, a u časopisima *Jezikoslovlje* i *Rasprave* i članci iz 2019. godine. U *Zborniku radova Filozofskoga fakulteta u Splitu* i članci iz 2020. godine. Odabrana su novija godišta za istraživanje koja su dostupna na *Hrčku*. Za potrebe je istraživanja obrađeno je dvadeset osam članaka.

U radu će se značajke visokoga varijeteta proučavati i u suvremenim hrvatskim gramatikama: *Hrvatska gramatika* (HG) Eugenije Barić i dr. iz 2005.; *Gramatika hrvatskoga jezika* (GHJ-PS) Ive Pranjković i Josipa Silića iz 2007.; Akademijina gramatika *Glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika* (GOHKJ) Stjepana Babića i dr. iz 2007.

Analizirani su i pravopisi: *Hrvatski pravopis* (BFM-1995) Stjepana Babić, Božidara Finke i Milana Moguša iz 1995.; novije izdanje *Hrvatski pravopis* (BFM-2004) Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša iz 2004., *Hrvatski pravopis* (BMM) Lade Badurine, Ivana Markovića i Krešimira Mićanovića iz 2007.; *Hrvatski pravopis* (HPIHJJ) urednika Željka Jozić i dr. iz 2013.

3. Znanstveni stil

Znanstveni je stil hrvatskoga standardnog jezika spoj „logičko organiziranog izraza i sadržaja“, i to prema načelu objektivnosti i apstraktnosti. Načelo objektivnosti taj znanstveni stil oslobađa od subjektivnosti, a kroz načelo apstrakcije oslobođeno je i nebitnih sadržaja poruke (Silić 2006: 43-44). Znanstveni stil teži racionalnosti, strogosti, ekonomičnosti i objektivnosti znanstvenoga sadržaja. Njegova je težnja da bude točan, jasan i nedvosmislen kako bi omogućio stručnjacima provjeru rezultata. Autori znanstvenih tekstova moraju pripaziti na to da tekst bude ujednačen i uravnotežen u svojim dijelovima (Frančić i dr. 2005: 280).

Znanstveni stil dijeli se na pedagoški funkcionalni podstil kojim se pišu školski udžbenici, znanstveno-popularni stil koji se upotrebljava u pisanju o određenome znanstvenom području, na način koji je razumljiv i laicima. Treći je podstil strogo znanstveno funkcionalni podstil u kojemu se moraju dosljedno poštivati sva pravila toga stila (Frančić i dr. 2005: 281).

Visoki se varijetet u hrvatskome standardnom jeziku većinom upotrebljava u znanstvenome stilu zbog toga se u nekim pravilima i podudara s njime. Pravila u znanstvenome stilu su: upotreba navezaka, obvezna deklinacija brojeva, imenska sklonidba posvojnih zamjenica i pridjeva. Znanstveni je ima automatiziran red riječi. Koristi se isključivo frazemima u širem smislu i okamenjenim metaforama i uvijek ispred posuđenica stavlja domaću riječ (Frančić i dr. 2005: 296–298).

4. Visoki i niski varijetet

Definicije se visokoga i niskoga varijeteta razlikuju od autora do autora. Kalogjera smatra kako je niži varijetet razgovorni idiom, a kako se visokim varijetatom služi samo uži krug akademske zajednice (Kalogjera 2009: 556). Matešić se slaže s Kalogjerom, te zaključuje da: „niski varijetet predstavlja uzus a visoki normu” koja je zabilježena u priručnicima hrvatskoga standardnog jezika (Matešić 2013: 42–44).

U niskome varijetetu pokrate i brojevi često se ne dekliniraju; a pridjevi su uglavnom u određenome obliku. Zamjenica *koji* upotrebljava se neovisno o tome govori li se o nečemu živom ili neživom. Iza pokrivenoga se *r* upotrebljava *e*, upotrebljava se zamjenica *njen*; nema navezaka; dentali ispred afrikata češće ispadaju.

Za razliku od niskoga varijeteta, visoki varijetet razlikuje određene i neodređene pridjeve i sklanja ih u skladu s razlikom određenost/neodređenost; brojevi se sklanjaju; dentali ispred afrikata ne ispadaju; upotrebljavaju se navesci u genitivu, dativu i lokativu jednine kao i proširivanje u genitivu množine imenica. Enklitika teži da bude iza prve naglašene riječi. Iza pokrivenoga se *r* piše *je*; pitanja se postavljaju pomoću čestice *li* i sl. (Matešić 2013: 42–44).

Od značajka visokoga varijeteta u ovome radu istraživat ćemo: ispadanje dentala ispred afrikata; proširivanje u genitivu množine imenica; deklinaciju brojeva; naveske u genitivu, dativu i lokativu jednine pridjeva i zamjenica; položaj enklitike u rečenici; sastavljeno i nesastavljeno pisanje riječi; negaciju glagola *htjeti*; pisanje *je/e* iza pokrivenoga *r*; deklinaciju pokrate i pisanje brojeva riječima ili brojkom. Značajke će se visokoga varijeteta istraživati prema jezikoslovnim razinama/planovima: gramatička i pravopisna.

5. Gramatička razina visokoga varijeteta

Na gramatičkoj razini visokoga varijeteta istraživat ćemo: ispadanje dentala ispred afrikata; proširivanje u genitivu množine; deklinaciju brojeva; naveske u genitivu, dativu i lokativu jednine; položaj enklitike u rečenici. Te ćemo značajke istraživati u gramatikama hrvatskoga jezika, ali i u pravopisima koji također donose pravila o navedenim značajkama jer je pravopisna norma jezikoslovni plan koji donosi i gramatičku i leksičku razinu u nekim pravilima.

5.1. Ispadanje dentala ispred afrikata

Gubljenje je suglasnika glasovna promjena koja je nastala kao posljedica neke druge promjene, nakon čega se u riječi pojavljuje suglasnik koji je višak. Takve promjene uočavamo kada se dental (najčešće *d* ili *t*) nalazi ispred afrikata (najčešće *c*, *č*, *ć*).

Jednačenje se šumnika ne mora bilježiti da bi se istaknula osnova riječi ili naglasilo osnovu riječi, upravo zbog toga BFM-1955 dopušta pisanje oblika u kojima dentali ispadaju, ali i u kojima ne ispadaju. To se pravilo primjenjuje u imenicama na *-dac*, *dak*, *-tac*, *-tak* zbog neutralizacije ili zbog toga što je teško raspoznati njihovo značenje (*letak – letci, leci*) (BFM-1995: 56). BFM-2004 ističe da se *t* i *d* ne gube u imenicama na samoglasnik + *-dac*, *-dak*, *-tac*, *-tak* (*letak – letci*). Naglašava kako se gube samo u primjerima *otac*, *svetac* i *sudac* (BFM-2004: 54).

Autori HP-IHJJ napominju kako je zbog tradicijskih razloga čestih višesložnih riječi dopušteno izostavljanje *t* i *d* (*zadatak – zadaci, zadataci*) iznimno napominje kako je imenice *predak*, *sudac* i *svetac* dopušteno pisati i *preci*, *suci*, *sveci* (HP-IHJJ 2013: 121).

U sklonidbi imenica koje završavaju na *-dac*, *-dak*, *-tac*, *-tak*, te ispred sufikasa *-ce*, *će*, *-čić*, *-džija* (*zadatak – zadaci*) izostavljaju se *t* i *d*, smatra BMM. Napominje da se *t* i *d* mogu pisati ispred *c* i *č* kada nije u potpunosti jasno o kojem je korijenu riječ, tj. kad se suglasnici *č* i *c* izgovaraju produženo (*bitka – bitci, bici*) (BMM 2007: 36). Autori GOHKJ navode kako se *d* i *t* gube ispred *c*, *č* i *ć*: *otac- oca* (GOHKJ 2007: 274).

***

Dental ispred afrikata ne ispada u časopisu *Jezik*, već ostaje zapisan u primjerima: *dodacima* (Frleta 2018: 12), *podatci* (Štimac 2018: 24), *svetci* (Štimac 2018: 34), *desetci* (Ham, Smajić 2018: 121).

U časopisu *Jezikoslovlje* dental ispred afrikata ponekad ispada ponekad ne. U primjeru *nedostatci* (Bertoša 2019: 153) *t* ne ispada. U nekim člancima (Bertoša 2019: 153; Belaj, Majdenić 2018: 230; Marinković 2018: 41) u riječi *podaci t* ispada.

Dentali ne ispadaju ispred afrikata u časopisu *Rasprave* i to je vidljivo u primjerima: *podatci* (Botica i dr. 2018: 61), *postotcima* (Botica i dr. 2018: 76), *dometcima* (Baraban, Jozić 2019: 17), *dočetcima* (Horvat, Mihaljević 2019: 30), *podacima* (Horvat, Mihaljević 2019: 35).

U časopisu *Fluminensia* dentali se ispred afrikata često ne gube u primjerima *podatci* (Bašić i dr. 2018: 113), *ostatci* (Stolac 2018: 19), *zadatci* (Kovač 2018: 78). Ima i drukčijih rješenja: *podaci* (Ordulj, Žauhar 2018: 65) i *zadaci* (Ordulj, Žauhar 2018: 69).

U *Zborniku radova Filozofskog fakulteta u Splitu* dentali ispred afrikata ne ispadaju što je vidljivo u primjerima: *začetcima* (Varezić 2018: 95), *ostacima* (Matetić Poljak 2020: 140) i *trenutcima* (Odža 2020: 100).

U časopisima *Jezik*, *Rasprave* i *Zborniku radova Filozofskog fakulteta u Splitu* dentali ispred afrikata ne ispadaju. Časopis *Fluminensia* i *Jezikoslovlje* donose primjere u kojima dental ponekad ispada, a ponekad ne. Dental *t* najčešće ispada u primjerima *podaci* i *zadaci*.

5.2. Proširivanje u genitivu množine

U gramatikama postoje dvostrukosti i trostrukosti u genitivu množine. „Duži” oblik genitiva množine upotrebljava se samo u užoj akademskoj zajednici i on je odlika visokoga varijeteta

Autori Silić i Pranjković smatraju da kod imenica koje završavaju na suglasničku skupinu postoje tri načina tvorbe genitiva množine. Prvi je onaj kod kojega se umeće dugo *-a-* i dodaje nastavak *-a* na kraju riječi (*pogreška – pogrešaka*). Drugi tip dodaje nastavak *-a* na kraju (*bilješka*), a treći tip dodaje nastavak *-i* na kraju, te čuva suglasničku skupinu (*stavka – stavki*) (GHJ-PS 2007: 110). Sva su tri načina normativno dopuštena.

U gramatici E. Barić i skupine autora ističe se da u proširivanju postoje dvostrukosti i trostrukosti kod genitiva množine imenica svih rodova. npr. *crkva – crkava/crkva/crkvi*. (HG: 82) Smatraju da se nepostojano *a* umeće u imenice koje završavaju na *k lj, m, r, k* ili *v* (*zemlje, bukve*), u većini imenica sa završetkom *-ka* (*bilješka, opaska*). Nepostojano se *a* umeće i u imenice sa skupinom *db, džb, žb* (*naredbe, optužbe*) i u skupine *gl, kl, tl, sn, vn* (*cigle, usne...*). Nastavak *-i* češći je u imenica koje ne umeću *a* u genitivu množine pa se negdje pojavljuju i dvojni i trojni likovi: (*tvrke – tvrtka, tvrtki*). Ističe se da je dvostrukost moguća i da se genitiv množine može tvoriti nastavkom *-a* ili *-i* (HG: 155).

Nepostojano *a* najčešće se nalazi u G mn. višesložnih imenica ž. r. e sklonidbe s „dvosuglasničkim osnovnim završetkom”: *narudžba – narudžaba* smatraju autori GOHKJ (GOHKJ 2007: 267).

U visokome je varijetetu preporučljivije koristiti se proširenom varijantom.

***

Svi su jezikoslovni časopisi dosljedni u proširivanju genitiva množine, no nalazimo i primjere u časopisu *Fluminensia* u kojima nisu duži oblici: „*Izrada normi za imenske kolokacije u hrvatskom jeziku*” (Ordulj, Žauhar 2018: 72).

Časopis *Jezik* bilježi *društava* (Ham, Smajić 2018: 130), časopis *Jezikoslovlje* dosljedan je u primjerima: *izvedaba* (Beroša 2019: 151) i *narudžaba* (Bertoša 2019: 154). Časopis *Rasprave* donosi primjer *pogrešaka* (Baraban, Jozić 2019: 3).

U *Zborniku radova Filozofskoga fakulteta u Splitu* upotrebljava se također prošireni oblik genitiva množine: *društava* (Varezić 2018: 91).

Prošireni se oblik genitiva množine dosljedno koristi u svim časopisima, osim u jednome članku časopisa *Fluminensia* u kojemu se upotrebljava kraći oblik genitiva množine.

5.3. Deklinacija brojeva

Deklinacija brojeva jedna je od značajka koja razlikuje visoki i niski varijetet. Glavni brojevi od jedan do četiri u visokome se varijetetu sklanjaju. Svi se redni brojevi dekliniraju po pridjevsko-zamjениčkoj sklonidbi, a od glavnih *jedan, jedna, jedno* i u dvojini *dva, dvije, oba, obje, tri, četiri* (HG: 629).

U gramatikama HG, GHJ-PS i GOHKJ navodi se da brojevi *dva* i *oba*, rjeđe *obadva*, za m. i s. r. imaju jednake oblike, dok se ženski rod razlikuje. Nastavci su za NAV m. i s. roda *dva*, ž. r. *dvije*, G m. i s. r. je *dvaju*, a ž. r. *dviju*, DLI m. i s. r. je *dvama*, a ž. r. *dvjema*. Jednake takve nastavke imaju brojevi *obadva, obadvije* i broj *oba*.

Broj *tri* i *četiri* imaju jednake nastavke za sve rodove: *tri, triju, trima; četiri, četiriju, četirima*. Autori Silić i Pranjković smatraju da ako brojevi dolaze s prijedlozima, sklonidba nije nužna.

***

U časopisu *Jezik* deklinaciju brojeva vidimo u primjerima: „Njegov je rad povezan s dvjema znanstvenim ustanovama.“ (Kolenić 2018: 3); „Između staroga naglasnoga sustava s trima starim naglascima...“ (Kolenić 2018: 4); „Takve imenice imaju u hrvatskom jeziku mogućnost tvorbe i upotrebe dvaju gramatičkih brojeva.“ (Ham, Smajić 2018: 134).

U *Jezikoslovlju* u primjerima: „Istraživanje je pokazalo mnoštvo stereotipa između dvaju naroda...” (Ćališ 2018: 186); „Raspravljajući o prednostima i nedostacima spomenutih dvaju modela...” (Bertoša 2019: 186).

U časopisu *Rasprave* u primjerima: „...a imenica bol gotovo se podjednako pojavljuje u obama oblicima.” (Botica i dr. 2018: 76); „imenica koje se kolebaju između muškoga i ženskoga roda odnosno dviju deklinacija” (Botica i dr. 2018: 62).

Fluminensia dosljedno deklinira brojeve u primjerima: „Drukčije je s uključivanjem dvaju gramatičkih likova u svoj jezik.” (Stolac 2018: 33) i „Uspoređujući odnos triju filoloških škola...” (Stolac 2018: 21).

Zbornik radova *Filozofskoga fakulteta u Splitu* dosljedan je u primjerima: „...između dvaju velikih carstava *Serenissimu* će sve više preusmjeravati politički izolacionizma.” (Varezić 2018: 94); „...obuhvaćen po sredini dvama prstenovima.” (Matetić Poljak 2020: 134); „U analiziranim primjerima, trauma je, među ostalim, iskazana autodestruktivnošću književnog subjekta koja se manifestira na dvama načinima...” (Odža 2020: 94); „Društveni diskurs nije nevažan refleks u povijesti pojedinca, intimno pismo svih triju autorica...” (Odža 2020: 105).

Svi su časopisi u analiziranim brojevima dosljedni u deklinaciji brojeva. Često u časopisima pronalazimo primjere *dvaju*, *dvama*, *trima*, a *obama* je rjeđe u upotrebi.

5.4. Navesci u genitivu, dativu i lokativu jednine

Neobvezni samoglasnik koji se dodaje na kraju nekih oblika pridjeva, brojeva i zamjenica, u sklonidbi, naziva se navezak. U genitivu i akuzativu (za živo) jednine dodaje se navezak -a, dok se u lokativu i dativu dodaje -u ili -e: GA jd. *velikog* – *velikoga*, *tvog* – *tvoga*; DL *tvojem(u)/tvom(u/e)*. Preporučuje se u dativu dodavanje naveska -u, a u lokativu -e (HG: 81).

Autori GOHKJ navode da u G jd. treba upotrebljavati nastavak -oga ili -ega radi „blagoglasja”, tj. da bi se izbjegla dva ista suglasnika jedan iza drugog: *U smjeru novoga grada* (GOHKJ 2007: 430). Za dativ i lokativ jednine navodi se da je u lokativu rjeđi navezak -u, a u dativu se taj navezak češće upotrebljava.

U visokome je varijetetu navezak preporučljiv i odlika je višega stila.

***

U tablici su upisani navesci koji se upotrebljavaju u genitivu, dativu i lokativu. Znak + označava da je određeni jezikoslovni časopis dosljedan u uporabi navezaka.

Tablica 1: Navesci i visoki varijetet

Časopisi	Genitiv	Dativ	Lokativ
<i>Jezik</i>	+ <i>svojega rodnoga senjskoga govora</i> (Kolenić 2018: 3); <i>gramatici hrvatskoga jezika</i> (Frleta 2018: 13)	+ npr. <i>dodamo li tome primjere rečenica...</i> (Kolenić 2018: 7); <i>Iz korpusa koji tomu rječniku nije mjerodavan</i> (Štimac 2018: 32)	- <i>U čakavskom narječju navodi</i> (Kolenić 2018: 3) + <i>U drugome će se dijelu ovoga članka</i> (Štimac 2018: 24)
<i>Jezikoslovlje</i>	+ <i>sedamdesetih godina prošloga stoljeća</i> (Bertoša 2019: 148); <i>kajkavskoga goranskoga dijalekta</i> (Marinković 2019: 39)	+ <i>s udivljenjem radovao osobitomu poretku</i> (Bertoša 2019: 154); <i>zapadnomu poddijalektu</i> (Marinković 2019: 43)	+ <i>u istome prostoru</i> (Bertoša 2019: 168); <i>u ispitivnome punktu</i> (Marinković 2018: 41) - <i>u međusobnom imenovanju</i> (Čališ 2018: 186)
<i>Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik I jezikoslovlje</i>	+ <i>uglavnom su muškoga roda</i> (Botica i dr. 2018: 59); <i>nastajanje drugoga oblika istoga značenja</i> (Botica i dr. 2018: 57); <i>pristupa s jezikoslovnoga stajališta</i> (Horvat 2018: 438)	+ <i>samo jednomu sklonidbenomu tipu</i> (Botica i dr. 2018: 59)	+ <i>većini imenica u hrvatskome</i> (Botica i dr. 2018: 59)

<i>Fluminensia</i>	+ <i>neizvornoga govornika</i> (Ordulj, Žauhar 2018: 68); <i>model za interpretaciju lirskoga teksta</i> (Ryznar 2018: 253); <i>ovoga leksičkoga fenomena</i> (Ordulj, Žauhar 2018: 66)	+ <i>unatoč tomu što</i> (Vela 2019: 65)	+ <i>u zaključnome dijelu natuknice</i> (Stolac 2018: 19); <i>mogu stajati na svakome slogu u riječi</i> (Bašić I dr. 2018: 104) - <i>u ovom je istraživanju</i> (Ordulj, Žauhar 2018: 67)
<i>Zbornik radova Filozofskoga fakulteta u Splitu</i>	+ <i>Između jadranskoga i balkanskoga tržišta</i> (Varezić 2018: 91); <i>Hrvatskoga ženskog pisma</i> (Odža 2020: 93)	+ <i>Argument tomu</i> (Varezić 2018: 99); <i>Ako je tomu tako</i> (Matetić Poljak 2020: 143:	+ <i>O tome</i> (Varezić 2018: 91); <i>Pojačani pritisak prema malenome istočnojadranskom trgovačkom suparniku</i> (Varezić 2018: 98); <i>U drugome dijelu</i> (Odža 2020: 94

Navezak se u genitivu najdosljednije piše, često na svim pridjevima. U dativu se uočava prevaga naveska -u, a u lokativu navezak ili izostaje ili je -e. Ono što kod navezaka nije u skladu sa značajkama visokoga varijeteta jest to da se oni sustavno ne donose. Časopis *Rasprave* i *Zbornik radova Filozofskoga fakulteta u Splitu* dosljedniji su u razlikovanju navezaka za dativ i lokativ, na istraženome korpusu.

5.5. Položaj enklitike u rečenici

Iako je red riječi u rečenicama hrvatskoga standardnog jezika relativno slobodan, ipak postoje pravila za stilski obilježen ili neobilježen red riječi. Pravila se tiču ponajprije enklitika. Enklitike se naslanjaju na riječ ispred sebe i one su „nenaglašeni oblici genitiva, dativa i akuzativa ličnih zamjenica i posvojno-povratne zamjenice, nenaglašeni oblici prezenta i aorista pomoćnog glagola *biti*, nenaglašeni oblici prezenta pomoćnog glagola *htjeti* i vezničko-upitna riječ *li*.” (GHJ-PS: 21)

Zanagasnice ili enklitike trebale bi stajati iza prve naglašene riječi kako bi težile početku rečenice i grupiranju. Enklitike ne mogu stajati na početku rečenice, iza niječne čestice i veznika *i* (HG: 595), stoje iza prve naglašene riječi, mogu biti između atributa i imenica, mogu se umetnuti između sastavnih dijelova neodređenih zamjenica i neodređenih priloga (HG: 398). O vrsti enklitike ovisi i njihovo mjesto u rečenici, prvo je veznička enklitika *li*, zatim glagolska enklitika i na kraju zamjenička (HG: 399).

Stilski su obilježene rečenice u kojima se enklitika nalazi između imena i prezimena

***

U časopisu *Jezik* strogo se provode pravila o položaju enklitika: U *rodnom je gradu* (Kolenić 2018: 2) i *Milan Moguš znanstvenu je karijeru* (Kolenić 2018: 3); *sredinom je 19. stoljeća u Hrvatskoj* (Ham, Smajić 2018: 129).

U časopisu *Jezikoslovlje* provode se pravila o položaju enklitika: *sadržaj je zbornika* (Ćališ 2018: 185); *cilj je ovoga rada* (Marinković 2018: 44), isto kao i u *Raspravama: u Della Bellinu je rječniku zabilježena* (Horvat 2018: 441); *Teorijski je okvir* (Ćališ 2018: 187).

Časopisi *Fluminensia* također donosi pravilan položaj enklitike, npr. u *Rijeci je bio nastavnikom hrvatskoga jezika* (Stolac 2018: 18); *njegova je prisutnost u razgovornom jeziku* (Vela 2019: 65); *Kurelčev je izbor bio* (Stolac 2018:28); *cilj je ovoga rada* (Ordulj, Žauhar 2018: 65).

U *Zborniku radova Filozofskoga fakulteta u Splitu* dosljedno se upotrebljava položaj enklitike u primjerima: *Dubrovačka Republika jedinstvena je pojava* (Varezić 2018: 91); *autobiografski diskurs najčešći je žanrovski odabir* (Odža 2020: 94) i *ban Zrinović ili ban Zrinjanin čest je lik* (Banov 2018: 111).

Svi časopisi dosljedno upotrebljavaju položaj enklitike kao odliku visokoga varijeteta.

6. Pravopisna razina visokoga varijeteta

Pravopis je dogovorna norma koja određuje pravila pisanja. Autori suvremenih hrvatskih pravopisa o pojedinim pravilima imaju različita mišljenja što dovodi do dvostrukosti koje ne olakšavaju korisnicima služenje pravopisom. Od pravopisnih pravila u ovome ćemo poglavlju istraživati upravo ona koja su dvojbena: sastavljeno i nesastavljeno pisanje riječi, negacija glagola *htjeti*, pisanje *je/e* iza pokrivenoga *r*, deklinacija pokrata i pisanje brojeva riječima ili brojkom.

6.1. Sastavljeno i nesastavljeno pisanje riječi

Pojedine se riječi u hrvatskome standardnom jeziku mogu pisati i sastavljeno i nesastavljeno, no pravopisi nisu usuglašeni, unatoč različitim kontekstima u kojima se takve riječi i sveze pojavljuju. Sastavljeno ili nesastavljeno pisanje mijenja značenje riječi (i riječ iz jedne vrste prelazi u drugu: *od srca / odsrca*). U ovome ćemo poglavlju istraživati najfrekventniju pojavu, i to kako pojedini časopisi pišu *na primjer/naprimjer* (jer je ostale primjere teže pronaći u znanstvenome stilu, kao što su *odsrca*, *ujutro* i sl.).

Autori Babić, Finka i Moguš smatraju da se nesastavljeno pišu riječi u kojima nema srašćivanja prijedloga s imenicom zbog toga što se postojećim leksičkim jedinicama ne mijenja osnovno značenje, npr. *na primjer (primjerice)*. U institutskome pravopisu sastavljeno se pišu prilozi nastali od dviju sastavnica od kojih je jedna prijedlog ili prefiks: *na primjer* se može pisati sastavljeno i nesastavljeno: *Uzmimo naprimjer / na primjer ovu rečenicu*. (HP-IHJJ 2013: 121). Primjer koji se nalazi na prvome mjestu ima prednost u uporabi.

***

U svim se jezikoslovnim časopisima *na primjer* piše rastavljeno.

Časopis *Jezik* donosi: „O vrstama nenaglašenih prijedloga vidi na primjer Barić, 1995.” (Frleta 2018: 15). U istraživanim člancima časopisa *Jezik* pronađen je samo jedan primjer.

Časopis *Jezikoslovlje*: „Poštovani mi se čini preformalnim pa ne znam mogu li inicirati neformalnije obraćanje; ne koristim tročlane izraze, na primjer Poštovani ...” (Udier

2018: 172); „Tri su ispitanika navela i da pragmatičke sadržaje nastoje poučavati u povezanosti s gramatičkima (na primjer obrada imperativa i kondicionala prvoga...”(Udier 2018: 174).

Časopis *Fluminensia*: „Na primjer, leksička sveza trudna žena imat će visok indeks asocijativne snage...” (Ordulj, Žauhar 2018: 72); Wang (2014), „...na primjer, ističe da ne samo faza formulacije nego...” (Kovač 2018: 87); „Prednaglasne dužine ostvaruje pet žena i jedan muškarac (...) i na primjer u riječima...” (Bašić i dr. 2018: 112).

Rasprave donose primjere: „...čak i ako pojedina sekundarna aspektna značenja (kao na primjer kod imperativa) mogu proizlaziti upravo iz govornikova osjećaja.” (Pranjković i dr. 2018: 531); „No primijetit ćemo da dokazivanje pomoću vremenskog priloga ne vrijedi kod telične radnje, na primjer: Pokupio sam dijete u školi u 10 sati...” (Pranjković i dr. 2018: 533); „Na primjer, nakon što se prikupi dovoljno velik uzorak građe iz korpusa zajedno sa sintaktičkim okruženjem...”(Botica 2018: 84).

U *Zborniku radova filozofskog fakulteta u Splitu*: „Neki kasniji zapisi usmenih i pučkih pjesma o opsadi Sigeta, kao na primjer pjesma Zrinović i Sulejman god. 1566. 8. rujna koju je zapisao Luka Ilić...” (Banov 2018: 117); „...kao što Jeronim na primjer opisuje...” (Dulibić Paljar 2018: 21).

Iako je *na primjer* dopušteno pisati sastavljeno i nesastavljeno, u jednakim kontekstima, svi jezikoslovni časopisi pišu nesastavljeno.

6.2. Negacija glagola

U ovom ćemo poglavlju istraživati negaciju glagola *htjeti*. Istražit ćemo i koji od časopisa negaciju glagola *htjeti* piše sastavljeno, a koji nesastavljeno.

U pravopisu BFM-1995 negacija nenaglašenog oblik pomoćnog glagola *htjeti* piše se nesastavljeno (BFM-1995: 86), dok u pravopisu autora BMM niječni se oblici prezenta glagola *htjeti* pišu sastavljeno (BMM 2007: 164). Autori HP-IHJJ-a preporučuju sastavljeno pisanje niječnog oblika pomoćnog glagola *htjeti*, ali se zbog tradicijskih razloga dopušta i nesastavljeno pisanje.

***

U časopisu *Jezik* niječna se čestica piše nesastavljeno: „Kada je riječ o zanijekanim oblicima pomoćnih glagola (nisam, ne bih, ne ću)...“ (Frleta 2018: 21); „...koja se u bitnome više ne će mijenjati.“ (Kolenić 2018: 8).

U Časopisu *Jezikoslovlje* piše se sastavljeno: „...neće imati funkciju kontekstualnog sidra...“ (Bertoša 2019: 160).

U časopisu *Rasprave* piše se sastavljeno: „...ali neće pominjati ni knjigu.“(Baraban, Jozić 2019: 8).

U Časopisu *Fluminensia* niječni se oblici pišu sastavljeno: „...no o njima se detaljnije neće raspravljati jer prelaze sadržajni okvir ovoga rada.“ (Ordulj, Žauhar 2018: 70); „...govornik vjerojatno neće potpuno upamtiti sadržaj...“ (Kovač 2018: 87); „Orah pod koji će govornik sjesti neće biti bilo...“ (Ryznar 2018: 257).

U *Zborniku radova Filozofskoga fakulteta u Splitu* piše se sastavljeno: „...a ni austrijski car neće bolje proći na kopnenom bojištu u Ugarskoj.“ (Varezić 2018: 94); „...razgraničavanju autobiografskih formi, čega se ovdje nećemo značajnije doticati.“ (Odža 2020: 94); „...dok drugome, ništa neće biti važnije od čuda i moći obnove koja uništeno tijelo nakon uskrsnuća čini čitavo.“ (Dulibić Paljar 2018: 26).

Niječni se oblici prezenta glagola *htjeti* sastavljeno pišu u svima časopisima, osim časopisa *Jezik*, što je dijelom i očekivano jer su članovi uredništva i autori pravopisa u kojemu se preporučuje takvo pisanje pa se može zaključiti da je na snazi urednička politika.

6.3. Pisanje *je/e* iza pokrivenoga *r*

U visokome varijetetu hrvatskoga standardnog jezika još se nije jasno istaknulo koji lik ima prednost. U ovome ćemo poglavlju istraživati jesu li časopisi ipak dosljedni u pisanju *e* ili *je*, i to na primjeru: *pogrješka/pogreška*.

Autori Babić, Finka i Moguš skloni su pravilu u kojemu se iza *r*, kada je posljednji glas u “stalnoj zatvorničkoj skupini”, u oblicima i tvorenicama od četiriju riječi *vrijeme*, *privrijediti*, *upotrijebiti* i *naprijed*, preporučuje *e*, a u ostalima *je* (*griješ* – *pogrješan*, *pogrješka*). U oblicima *brijeg*, *brijest*, *drijen*, *triježan*, *drijemati*, *trijebiti* može doći i *e* kao dvostrukost kojoj su izdanja pravopisa bili skloni.

Badurina, Marković i Mićanović donose suprotno, naime kada se *je* nastalo kraćenjem od *ije* nađe u skupini suglasnik + *r* + *je* koji pripada istomu morfemu, smjenjuje se s *e*: *brijeg* – *bregovi*, no do takvog smjenjivanja ne dolazi kada suglasnik + *r* + *je* ne pripada istome morfemu npr. *razrjeđivati* prema *razrijediti*. Navode i da se u dijelu hrvatske pravopisne tradicije bilježi i *rje* u slučajevima kada suglasnik + *r* + *je* ne pripada istomu morfemu: *grjehota*, *grješnik*, *pogrješka* (BMM 2007: 18).

Pisanje *je* ili *e* iza pokrivenoga *r* nije samo pravopisno pitanje jer su moguće dvostrukosti i u izgovoru. Autori pravopisa HP-IHJJ-a smatraju da onaj tko izgovara *greška* trebao bi ju tako i zapisivati, onaj tko piše *grješan* trebao bi tu riječ na taj način i izgovoriti (HP-IHJJ 2013: 19). Napominju (savjetnički) da se iza pokrivenoga *r* piše *e*, a ne *je* u primjeru *griješ* – *greška*, *pogreška*, ali je dopušteno i pisanje *grješka*, *pogrješka* zbog potvrđenosti u uporabi (HP-IHJJ 2013: 121).

***

U časopisu *Jezik* iza pokrivenoga *r* piše se *je*: *pogrješka* (Frleta 2018: 18); *pogrješana* (Ham, Smajić 2019: 125); osim u članku (Štimac 2018: 28) gdje iza pokrivenoga *r* stoji *e*. U časopisu *Jezikoslovlje* iza pokrivenoga *r* nalazi se *e*: *pogrešno* (Udier 2018: 168) i *greške* (Udier 2018: 179). Također i u *Raspravama: pogrešno* (Botica 2018: 67). U Časopisu *Fluminensia* iza pokrivenog *r* piše se ponovno *e*: *pogreška* (Ordulj, Žauhar

2018: 68; Brešan Anić 2018: 294; Kovač 2018: 83). U *Zborniku radova Filozofskoga fakulteta u Splitu: pogrešna* (Dulibić Paljar 2018: 21) i *pogrešna* (Odža 2020: 107).

Pisanje *je* iza pokrivenoga *r* dosljednije se upotrebljava jedino u časopisu *Jezik*, no i taj časopis ima članaka u kojemu iza pokrivenoga *r* dolazi *e*. Svi ostali jezikoslovni časopisi u istraživanim člancima nisu dosljedni u upotrebi *je* iza pokrivenoga *r*.

6.4. Deklinacija pokrata

Pokrate, nastale kraćenjem jedne ili više riječi, za razliku od kratica, dekliniraju se (osim latinskih, nekih religijskih i sl.) i pišu se velikim slovima. U pravopisima se naziv kratice često upotrebljava i u ovome značenju pokrata.

BFM-1995 navodi da se pokrate, koje oblikom odgovaraju našem jeziku, mogu i sklanjati. Napominje kako se padežni nastavak piše malim slovom i povezan je spojnicom. Neke pokrate, poput *HAZU* i *MH*, ostaju nepromijenjene, dok se drugima dodaje padežni nastavak (BFM-1995: 152). HP-IHJJ također ističe da se padežni nastavak treba dodati sa spojnicom, no *HAZU* i *MH* se dekliniraju.

***

U časopisu *Jezik* pokrata nije deklinirana u primjeru *predsjednik HAZU od 2004*. (Kolenić 2018: 1).

Časopis *Jezikoslovlje* dosljedan je u deklinaciji pokrata: *HZJ-a*, *ASL-a* (Belaj Majdanović 2018: 230); *HIJ-a* (Udier 2018: 159). Također i časopis *Rasprave: AS-u* (Horvat 2018: 441).

U časopisima *Fluminensia* i *Zborniku radova Filozofskoga fakulteta u Splitu* deklinacija pokrata nije pronađena u istraživanim člancima. Časopis *Jezikoslovlje* dosljedan je u deklinaciji pokrata, a u članku časopisa *Jezik* pronađen je primjer koji je na tragu preporuke pravopisa BFM.

6.5. Pisanje brojeva riječima ili brojkom

U visokome se varijetetu preporučuje glavne brojeve pisati riječima, i to one do dvadeset, tj. jednočlani. Glavni brojevi, dakle, mogu biti jednočlani i višečlani. Jednočlani brojevi su osnovni i izvedeni, a višečlani su brojevi nastali slaganjem jednočlanog broja jedan do drugoga. Više stotice mogu biti jednočlane i dvočlane (HG: 214,215). Posebice je važno da rečenica ne počinje brojkom.

***

U časopisu *Jezik* brojevi do deset pišu se slovima, veći brojevi ponekad se pišu slovima ponekad brojkama, u skladu s preporukom: „Navodimo samo jedan primjer: smješnica.” (Kolenić 2018: 8); „...otkriva se uvijek jedan i uvijek isti vrlo općeniti zaključak o njegovu prijevodu...” (Ham, Smajić 2018: 122); „...u 12 svezaka, na 6200 stranica s 32 stranice predgovora...” (Ham, Smajić 2018: 121); „Dvadeset četiri rada pisana su na hrvatskom jeziku, po dva rada na češkom...” (Grčević 2018: 188).

U časopisu *Jezikoslovlje* brojevi do dvadeset pišu se riječima, određeni se vremenski period piše slovima, a stoljeća pišu brojkama: „Godina 2018. ostat će u hrvatskoj lingvistici zapamćena...” (Pišković 2018: 323); „...urednice Tatjane Pišković okuplja dvanaest kanonskih tekstova.” (Pišković 2018: 324); „...kritike jezika i srodnih disciplina od početaka sedamdesetih godina 20. stoljeća do danas.” (Pišković 2018: 323).

U časopisu *Rasprave* brojevi do deset pišu se slovima, određeni vremenski period piše se slovima, a stoljeća brojkama: *tridesetih godina 20. stoljeća* (Baraban, Jozić 2019: 16); „U obzir su uzeti radovi objavljeni u prvih šest godišta časopisa...” (Baraban, Jozić 2019: 16); „Oblik gusla upotrebljavao se od 15. do 18. stoljeća...” (Horvat 2018:440).

Časopis *Fluminensia* donosi brojeve do deset slovima, a ostali veći brojevi brojkama: *228 prikupljenih kolokacija* (Ordulj, Žauhar 2018: 75); „...oko 35 studenata izvornih govornika...” (Ordulj, Žauhar 2018: 75); „...uspoređuju brzinu govora deset izvornih” (Kovač 2018: 80); „U ovome istraživanju sudjelovao je 101 student na Fakultetu elektrotehnike.” (Kovač 2018: 81).

U časopisu *Zbornik radova Filozofskoga fakulteta u Splitu* brojevi do dvadeset pisani su slovima, stoljeća su pisana brojkama i točne godine pisane su brojkama: „U skupini pjesama o banu Zrinoviću iz ranog novovjekovlja sačuvan je jedan primjer pjesme u dvanaestercima i dva zapisa bugarščica.” (Banov 2018: 115); „Pratnju bi mu trebalo činiti dvanaest franjevačkih redovnika istih odlika...” (Varezić 2018: 97); „...a u Italiji krajem 15. stoljeća...” (Varezić 2018: 93); „...od trećeg desetljeća 16. stoljeća ofenzivno napredovalo prema središnjoj Europi.” (Varezić 2018: 94).

Brojevi do deset u časopisima se uglavnom pišu brojkama. Brojevi veći od deset često se pišu slovima, no nalazimo i primjere u kojima se pišu brojke, iznimno u časopisu *Jezik i Fluminensia*. Konkretno se godine uvijek pišu brojkama, kao i stoljeća.

7. Sinteza rezultata

Slijedi pregled značajka visokoga varijeteta u obrađenim jezikoslovnim časopisima. Znak + označava da je jedna od značajka većinski pronađena u časopisu. Znak +/- označava da je u određeno obilježje pronađeno, no ipak postoje i članci u tome časopisu u kojemu određena značajka nije dosljedno slijeđena. Znak – ukazuje na to da značajka nije dominantna.

Tablica 2: Značajke visokoga varijeteta u suvremenim jezikoslovnim časopisima

ČASOPISI		Jezik	Jezikoslovlje	Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje	Fluminensia	Zbornik radova Filozofskog a fakulteta u Splitu
PRAVILA I JEZIČNE RAZINE						
GRAMATIČKA	Ispadanje dentala ispred afrikata	-	+/-	-	+/-	-
	Proširivanje u G mn. imenica	+	+	+	+/-	+
	Deklinacija brojeva	+	+	+	+	+
	Navesci (GDL jd.)	+/-	+/-	+	+/-	+
	Preporučeni položaj enklitike u rečenici	+	+	+	+	+
PRAVOPIISNA	Negacija glagola <i>htjeti</i> – nesastavljeno pisanje	+	-	-	-	-
	Pisanje <i>je</i> iza pokrivenog <i>a r</i>	+/-	-	-	-	-

	Deklinacija pokrata	+/-	+	+		
	Pisanje brojeva riječima	+	+	+	+	+

8. Zaključak

U ovome je radu dan pregled značajka visokoga varijeteta u odabranim suvremenim jezikoslovnim časopisima. Značajke su podijeljene prema tome pripadaju li gramatičkoj ili pravopisnoj razini. Na gramatičkoj razini proučavalo se ispadanje dentala ispred afrikata, proširivanje u G mn. imenica, zatim deklinacija brojeva, pojava navezaka u pridjevsko-zamjениčkoj sklonidbi i položaj enklitike u rečenici. Na pravopisnoj razini proučavalo se sastavljeno i nesastavljeno pisanje riječi, negacija nenaglašenoga oblika glagola *htjeti*, pisanje *je* ili *e* iza pokrivenoga *r*, deklinacija pokrata i pisanje brojeva riječima ili brojkom. Budući da je pravopis jezični plan, onda je teško potpuno razdvojiti gramatičko iz pravopisa. Komparativno su istraživani suvremeni priručnici te znanstveni časopisi na razini A1 koji izlaze u različitim gradovima: *Jezik*, *Jezikoslovlje*, *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, *Fluminensia* i *Zborniku radova Filozofskoga fakulteta u Splitu*.

Istraživanje je pokazalo da su znanstveni časopisi skloni visokome varijetetu, no nisu dosljedni u uporabi pojedinih likova/oblika. Dvostrukosti u gramatikama i pravopisima tako su se slile i u časopise. Koliko na to imaju utjecaj autori te kolika je uloga urednika i lektora tih časopisa, teško je dokučiti i ostavlja se nekim drugim istraživanjima.

U časopisima možemo uočiti da su neki od njih privrženiji određenomu pravopisu. Časopis *Jezik*, već i članovima uredništva, vezuje se uz pravopise Babića, Finke i Moguša, a *Rasprave* su, očekivano, sklone zacrtanim pravilima pravopisa Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Dosljednost časopisa u značajkama visokoga varijeteta dovedena je u pitanje već i ovim kraćim istraživanjem. U znanstvenome stilu ipak očekujemo dosljednost pa se u budućim preporukama (uredničkim ili preskriptivističkim) kako pisati znanstvenim stilom hrvatskoga standardnoga jezika očekuju jasnije i preciznije upute.

Literatura

Babić, Stjepan i dr. 2007. *Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika*. Nakladni zavod Globus. Zagreb.

Babić, Stjepan; Finka, Božidar; Moguš, Milan. 1995. *Hrvatski pravopis*. Školska knjiga. Zagreb.

Babić, Stjepan; Finka, Božidar; Moguš, Milan. 2004. *Hrvatski pravopis*. Školska knjiga. Zagreb.

Badurina, Lada; Marković, Ivan; Mićanović, Krešimir. 2007. *Hrvatski pravopis*. Matica hrvatska. Zagreb.

Barić, Eugenija i dr. 2005. *Hrvatska gramatika*. Školska knjiga. Zagreb.

Frančić, Anđela; Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2005. *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.

Jozić, Željko i dr. 2013. *Hrvatski pravopis*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Kalogjera, Damir. „Tipologija govornih zajednica”. *Iz diglosijske perspektive: Jezična politika i jezična stvarnost*. 2009. Ur. Granić, Jagoda. Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku. Zagreb-Split. 551–558

Matešić, Mihela. „Odras jezične uporabe u normativnim priručnicima hrvatskoga jezika”. *Javni jezik kao poligon jezičnih eksperimenata*. 2013. Ur. Kryzan-Stanojević, Barbara. Srednja Europa. Zagreb. 39–51.

Silić, Josip; Pranjković, Ivo. 2007. *Gramatika hrvatskoga književnog jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Školska knjiga. Zagreb

Silić, Josip. 2006. *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*. Disput. Zagreb.

Izvori i korpus

Frleta, Tomislav. 2018. „Pravilo 'drugog mjesta' u hrvatskom jeziku ili o polu(ne)slobodnom redu riječi.“ *Jezik*. 65./1., 11–23, <https://hrcak.srce.hr/208530> (posjećeno 15. kolovoza 2021.)

Štimac, Vlatka. 2018. *Odras Deklaracije u rječniku dviju Matica – novi pogled*. *Jezik*. 65./1., 23–34. <https://hrcak.srce.hr/208531> (posjećeno 16. kolovoza 2021.)

Ham, Sandra; Smajić, Dubravka. 2018. *O nekim nejasnoćama oko Škarićeva prijevoda Svetoga pisma*. *Jezik*. 65./4.–5., 121–134. <https://hrcak.srce.hr/220153> (posjećeno 15. kolovoza 2021.)

Kolenić, Ljiljana. 2018. *Profesoru Milanu Mogušu u spomen*. *Jezik*. 65./1., 1–10. <https://hrcak.srce.hr/208529> (posjećeno 15. kolovoza 2021.)

Grčević, Martina. 2018. *Život mora biti djelo duha*. *Jezik*. 65./4.–5., 188–193. <https://hrcak.srce.hr/220165> (posjećeno 17. kolovoza 2021.)

Marinković, Marina. 2018. *Mjesni govor Blaževaca u svjetlu pripadnosti zapadnome poddijalektu kajkavskoga goranskoga dijalekta*. *Jezikoslovlje*. 19./1., 39–63. <https://hrcak.srce.hr/202713> (posjećeno 20. kolovoza 2021.)

Belaj, Branimir; Majdanović, Barbara. 2018. *Pitanje klasifikatora u znakovnim jezicima*. *Jezikoslovlje*. 19./2., 193–236 <https://hrcak.srce.hr/207892> (posjećeno 15. kolovoza 2021.)

Bertoša, Mirsolav. 2019. *Između diskursa o prostoru i diskursa prostora: mogućnosti lingvo-semiotičke analize devetnaestostoljetnih tekstova o gradnji i dogradnjama Zavoda za umobolne u Stenjevcu. Jezikoslovlje. 20./1., 147–173* <https://hrcak.srce.hr/219573> (posjećeno 15. kolovoza 2021.)

Pišковиć, Tatjana, ur. 2018. *Rodni jezici. Zbornik radova o jeziku, rodu i spolu. Jezikoslovlje. 19./2., 323–329* <https://hrcak.srce.hr/207898> (posjećeno 25. kolovoza 2021.)

Udier, Sandra Lucija. 2018. *Razvijanje pragmatičke kompetencije u hrvatskome kao inome jeziku. Jezikoslovlje. 19./1., 159–183* <https://hrcak.srce.hr/202721> (posjećeno 25. kolovoza 2021.)

Ćališ, Maja. 2018. Kuna, Branko, ur. 2017. *Jezik između redaka: Zbornik studentskih radova iz kolegija Pragmalingvistika. Jezikoslovlje. 19./1., 185–188* <https://hrcak.srce.hr/202722> (posjećeno 25. kolovoza 2021.)

Ordulj, Antonia; Žauhar, Valnea. *Asocijativna snaga i čestota za 228 imenskih kolokacija u hrvatskome jeziku. Fluminensia. 3./2., 65–90* <https://hrcak.srce.hr/212658> (posjećeno 25. kolovoza 2021.)

Ryznar, Anera. 2018. *Pragmastilistika lirske pjesme (Ivan Slamnig: Kad mi svega bude dosta). Fluminensia. 3./2., 253–268* <https://hrcak.srce.hr/212652> (posjećeno 23. kolovoza 2021.)

Stolac, Diana. 2018. *Fran Kurelac i Fluminensia. Fluminensia. 3./1. 17–40* <https://hrcak.srce.hr/200358> (posjećeno 28. kolovoza 2021.)

Kovač, Mirjana Matea. 2018. *Usporedba brzine govora u materinskome hrvatskome (L1) i stranome engleskome (L2) jeziku. Fluminensia. 30./1., 77–96*
<https://hrcak.srce.hr/200361> (posjećeno 25. kolovoza 2021.)

Bašić, Iva i dr. 2018. *Prozodijski sustav Pražnica. Fluminensia. 30./1., 103–126*
<https://hrcak.srce.hr/200363> (posjećeno 26. kolovoza 2021.)

Horvat, Marijana. 2018. *Glazbeno nazivlje u hrvatskim dopreporodnim rječnicima. Rasprave. 44./2., 437–454* <https://hrcak.srce.hr/218040> (posjećeno 15. kolovoza 2021.)

Baraban, Borko; Jozić, Željko. 2019. *Časopis Naš jezik u kontekstu hrvatskoga jezikoslovlja prve polovice 20. stoljeća. Rasprave. 40./1., 1–26*
<https://hrcak.srce.hr/223263> (posjećeno 25. kolovoza 2021.)

Le Calvé Ivičević, Evaine; Pranjković, Iva. 2018. *Mali Korak prema usustavljenju terminologije aspektologije na hrvatskome jeziku. Rasprave. 44./2., 527–538*
<https://hrcak.srce.hr/218060> (posjećeno 22. kolovoza 2021.)

Bošnjak Botica, Tomislava; Budja, Jurica; Hržica, Gordana. 2018. *Rodovna i sklonidbena dvojnost imenica u hrvatskom jeziku. Rasprave. 44./1., 55–88*
<https://hrcak.srce.hr/203786> (posjećeno 21. kolovoza 2021.)

Horvat, Marijana; Mihaljević, Milica. 2019. *Dijakronijski pogled na mocijske imenice. Rasprave*. 45./1., 27–45 <https://hrcak.srce.hr/223264> (posjećeno 25. kolovoza 2021.)

Varezić, Nikša. 2018. *Dubrovačka Republika i levant u 16. Stoljeću: Aleksandrijski spor. Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*. 11., 91–110 <https://hrcak.srce.hr/213438> (posjećeno 25. kolovoza 2021.)

Banov, Estela. 2018. *Naracija o junaštvu kao dio kolektivnog pamćenja: Nikola Zrinski u usmenim i pučkim povijesnim pjesmama. Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*. 11., 113–133 <https://hrcak.srce.hr/213439> (posjećeno 25. kolovoza 2021.)

Matetić Poljak, Danijela. 2020. *Prilog jednoj ranoromaničkoj radionici u Splitu. Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*. O./13., 131–150 <https://hrcak.srce.hr/248019> (posjećeno 26. kolovoza 2021.)

Odža, Ivana. 2020. *Dragojla, Ivana, Mani – subvezija kao dijalog. Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*. O./13., 93–110 <https://hrcak.srce.hr/248017> (posjećeno 25. kolovoza 2021.)

Dulibić-Paljar, Dubravka. 2020. *O herojskome ženskome djevičanstvu u hrvatskolatiničkome prikazivanju Muka Svete Magdalene. Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*. 11., 17–34 <https://hrcak.srce.hr/213428> (posjećeno 29. kolovoza 2021.)

Sažetak

U radu se prikazuje visoki varijetet u jezikoslovnim časopisima. U prvome dijelu rada visoki se varijetet proučava na gramatičkoj razini, i to u ispadanju dentala ispred afrikata, proširivanju u G mn. imenica, deklinaciji brojeva, pojavi navezaka u pridjevsko-zamjениčkoj sklonidbi i položaju enklitike u rečenici. U drugome je dijelu rada u središtu pravopisna razina, i to sastavljeno i nesastavljeno pisanje riječi, negacija glagola *htjeti*, pisanje *je* ili *e* iza pokrivenoga r, deklinacija pokrata i pisanje brojeva riječima ili brojkom. Značajke visokoga varijeteta analizirane su u časopisima *Jezik*, *Jezikoslovlje*, *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, *Fluminensia* i u *Zborniku radova Filozofskog fakulteta u Splitu*. Na kraju se rada nalazi tablica koja pokazuje koja je od značajka visokoga varijeteta zastupljena u određenom časopisu.

Ključne riječi: znanstveni stil, visoki varijetet, jezikoslovni časopisi, gramatička norma, pravopisna norma

Summary

The purpose of this paper is to present the high variety in linguistic journals. In the first part, the high variety is studied at the grammar level, namely the omission of dental consonants before affricates, the extension of plural nouns in the genitive case, the declension of numbers, the addition of vowel suffixes to facilitate pronunciation or for stylistic purposes in the declension of adjectives and pronouns, and the position of an enclitic in a sentence.

The second part is dedicated to the orthographic level, specifically the open and closed compounds, the negation of the verb to want, the addition of *je* or *e* after *rj*, the declension of acronyms, and the writing of numbers as words or digits.

The characteristics of the high variety are analysed in the following journals: *Jezik*, *Jezikoslovlje*, *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, *Fluminensia*, and the *Journal of Faculty of Humanities and Social Sciences in Split*. The final part of this paper contains a table that indicates which characteristic of the high variety is represented in the particular journal.

Keywords: functional style, high variety, linguistic journals, grammatical norm, ortoepic norm